

א) הרא"ש מחמיר כשאר ספיקא דאורייתא, וצריך להכריז.
 ב) הרמב"ם (גזילה ואבידה טו-א) מקל כשאר ממון שאין צריך להחזיר (אם נטל).
 וביאר הגר"א שהרא"ש דן כספיקא דאורייתא משום מצוות השבת אבידה, והרמב"ם דן כספק ממון משום שאלו דיני ממונות¹ (ח"מ קנה-ח, דן בדבריו בשיעורי ר' שמואל בבא מציעא ח"ב עמוד קג).

שומר שראה שהפיקדון אבוד מוכרו בבית דין (בבא מציעא לח.). וחקר המחנה אפרים (שומרים לה) האם הוא מדין חיובי שמירה או מדין השבת אבידה.

אבידת גוי, דהיינו חפץ שגוי איבדו, אין משיבין לו (סנהדרין עו:). וחקרו בזה בין שלושה צדדים:

א) הפקר מייד כשהגוי איבדה.
 ב) אין איסור גזל ואין חיוב השבת אבידה, אך אינו קונה אותה להיות שלו (פטור מהשבה) (ב"ח יר"ד קמו. בין שני הצדדים הנ"ל חקר בשיעורי ר' שמואל בבא מציעא ח"ב עמוד רסח).
 ג) בזמן שהיא אבודה היא עדיין שייכת לגוי, והתורה התירה לישראל לזכות בה (וכשיזכה קונה אותה להיות שלו) (ברכת אברהם בבא מציעא סוף ב. דף ח בדפיו) חוקר בין צד זה לבין הפקר).

ערכים קרובים: אבודה מכל אדם, אבידה מדעת, אבידת גופו, השבת גניבה וגזילה, השבת ריבית, חוב, טביעות עין, יאוש, יאוש שלא מדעת, מגביה מציאה לחבירו, סימנים, פיקדון, שומר אבידה.

אבידה מדעת

ממון שבעליו איבדו מרצונו (הוזכר בבבא מציעא כה:).

לדוגמא, הניח כלי באשפה העשויה ליפנות (שם), השליך כיסו ברשות הרבים והלך, הניח פרתו ברפת שאין לה דלת ולא קשרה והלך (שו"ע ח"מ רסא-ד).

במהותו נחלקו הראשונים לשלוש דעות (שו"ע ח"מ רסא-ד, דנו בדבריהם הקצוה"ח והנתיה"מ שם, מחנה אפרים זכיה מהפקר ו, מנחת חינוך תקלט בסופו, ברכת אברהם בבא מציעא דף קלב בדפיו אות ט):
 א) הטור (ח"מ רסא) כתב שהוא הפקר (וביאר הש"ך ח"מ רסא-ג שאנן סהדי שהפקירו).
 ב) הרמב"ם (גזילה ואבידה יא-יא) כתב שעדיין שייכת למאבד, ואסור לרואה ליטול לעצמו, אלא רק שאין צריך להשיבה, שנאמר בהשבת אבידה "וכן תעשה לכל אבידת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה" (דברים כב-ג), ודורשים: אשר תאבד - פרט למאבד לדעתו.
 ג) רש"י והריטב"א (כך ביאר הברכת אברהם שם בדעתם) סוברים שהמאבד מתיימש והחפץ נעשה כאבידה לאחר יאוש. ואפילו אם המאבד התיימש לאחר שהאבידה באה לידי המוצא - היאוש מועיל, כיוון שבאבידה מדעת אין על המוצא חיוב השבה, ולא נעשה עליה שומר (ורק בשאר האבידות לא מועיל יאוש לאחר שהגיעו לידי המוצא, משום שמרגע שמצאם התחייב בהשבה ונעשה עליהן שומר) (מחנה אפרים רסא).

בטעם הדעות שאינה הפקר חקר ר' שמואל האם הוא משום שאין כאן אומדנא שהפקיר (וכן כתבו הב"י והכסף משנה), או שהפקר לא חל ע"י אומדנא (שיעורי ר' שמואל בבא מציעא ח"ב עמוד קא).

¹ בדינים רבים חקרו האם הם מדיני ממונות או מדיני איסורים. הארכנו בחילוק ובנפק"מ ביניהם בערך ממון ואיסור בסעיף "החילוק".